

10

BIEŽĀK UZDOTIE JAUTĀJUMI PAR SOCIĀLO UZŅĒMĒJDARBĪBU

1. Kas ir sociālā uzņēmējdarbība?

Sociālā uzņēmējdarbība nozīmē ražot preces vai sniegt pakalpojumus ar mērķi risināt kādu sociālo problēmu vai radīt labumu sabiedrībai, nevis gūt maksimālu peļņu uzņēmuma īpašniekiem. Sociālās uzņēmējdarbības veidi, formāti, preces, pakalpojumi var būt dažādi, sociālie uzņēmumi var būt lieli, mazi, starptautiski, lokāli, taču tos visus vieno vēlme radīt augstu sociālo pievienoto vērtību, izmantojot biznesa metodes.

2. Ko nozīmē "sociāls" sociālās uzņēmējdarbības jēdzienā?

Vārds "sociāls" šajā kontekstā nozīmē "kas tāds, kas vērsts uz plašāku sabiedrību" – kādas sabiedrībai svarīgas problēmas vai izaicinājuma risināšana, sabiedrībai kopumā vērtīga labuma radīšana. Protams, sociālajam aspektam ir jābūt vērstam ne vien uz apkārtējo sabiedrību, bet jātiek īstenotam arī uzņēmuma iekšienē, nodrošinot atbildīgu attieksmi pret darbiniekiem un saudzīgu izturēšanos pret vidi un dabu.

3. Vai sociālā uzņēmējdarbība ir vecmāmiņas, kuras ada zeķes?

Sociālajam uzņēmumam nav obligāti jānodarbina kādas mazaizsargātās grupas pārstāvji. To var darīt un tā ir viena iespēja, kā darboties sociālās uzņēmējdarbības jomā, taču nebūt ne vienīgā! Sociālie uzņēmumi veiksmīgi darbojas arī izglītības, vides aizsardzības, kultūras daudzveidības, sociālo un veselības pakalpojumu, pilsoniskās sabiedrības attīstības un citās jomās.

4. Kāds ir sociālās uzņēmējdarbības likumiskais regulējums Latvijā?

Sociālo uzņēmumu darbību Latvijā regulē Komerclikums un Sociālā uzņēmuma likums. Sociālā uzņēmuma likums nosaka, ka sociālais uzņēmums ir SIA, kas, izpildot noteiktos kritērijus, var iegūt sociālā uzņēmuma statusu. Līdz ar statusa iegūšanu sociālais uzņēmums var izmantot likumā noteiktos atbalsta instrumentus, piemēram, uzņēmuma ienākuma nodokļa atlaidi, iespēju iesaistīt brīvprātīgos, kā arī iespēju pieteikties Labklājības ministrijas un ALTUM finanšu atbalsta programmai sociālās uzņēmējdarbības attīstībai. Uz sociālajiem uzņēmumiem kā SIA attiecas arī citi likumi, kas ir saistīti ar konkrētām uzņēmējdarbības jomām, nozarēm vai aspektiem.

likumi.lv

5. Kādu juridisko formu labāk izvēlēties, dibinot jaunu sociālo uzņēmumu?

Saskaņā ar Sociālā uzņēmuma likumu, sociālais uzņēmums Latvijā ir SIA, kas ir ieguvis sociālā uzņēmuma statusu. Ja esat nopietni apņēmies savu ideju virzīt ātri uz priekšu sociālās uzņēmējdarbības ietvarā, piesaistīt valsts atbalsta finansējumu, izmantot inkubatoru vai akseleratoru iespējas, vai citus valsts vai pašvaldību uzņēmējdarbības atbalsta pakalpojumus, tad būs nepieciešams dibināt jaunu SIA vai pielāgot esoša SIA darbību Sociālā uzņēmuma likuma prasībām.

6. Vai sociālie uzņēmumi ir tie, kas sniedz sociālos pakalpojumus?

Līdzīgi kā vecmāmiņu un zeķu gadījumā, sociālie uzņēmumi var sniegt sociālos pakalpojumus (protams, reģistrējoties īpašā sociālo pakalpojumu sniedzēju reģistrā), taču tas nav obligāts priekšnoteikums sociālā uzņēmuma pastāvēšanai. Sociālie uzņēmumi veiksmīgi darbojas arī citās jomās, kas nav saistītas ar sociālo pakalpojumu sniegšanu, bet sociālos mērķus sasniedz citos veidos.

7. Kas ir sociālā ietekme un kā to mērīt?

Sociālā ietekme ir sociālo uzņēmumu radītās pozitīvās pārmaiņas, ko var izteikt konkrētos, izmērāmos rādītājos. Sociālās ietekmes mērīšana ir sociālā uzņēmuma darbības neatņemama sastāvdaļa, un kalpo kā rīks sociālā uzņēmuma darbības novērtēšanai, reprezentēšanai, uzlabošanai, kā arī klientu un investoru piesaistei. Ne pasaulē, ne Latvijā nav viena pareizā metode sociālās ietekmes novērtēšanai, katrs uzņēmums izvēlas sev piemērotāko un savai darbībai atbilstošāko.

8. Kādi uzņēmējdarbības atbalsta un attīstības instrumenti ir pieejami sociālajiem uzņēmumiem Latvijā?

Līdz 2022. gadam ir pieejama Labklājības ministrijas un ALTUM finanšu atbalsta programma, kas paredzēta tieši sociālās uzņēmējdarbības uzsākšanai un attīstīšanai. Taču papildus tai sociālie uzņēmumi var izmantot arī citus atbalsta instrumentus, piemēram, pašvaldību grantus vai LIAA piedāvātās iespējas. Tāpat sociālie uzņēmumi var izmantot arī nefinanšu atbalsta instrumentus, piemēram, biznesa inkubatoru, akceleratoru, mentoru, zināšanu un prasmju atbalstu, kas varētu būt īpaši noderīgi tieši sociālā uzņēmuma darbības sākuma posmā.

9. Ko man darīt, ja gribu sākt sociālo uzņēmējdarbību?

Pirmkārt, būtu vērts uzlikt savu ideju uz papīra un atbildēt uz jautājumiem “kas man jau ir?” un “kas man vēl ir nepieciešams?”. Tāpat noderīgi būtu shematiski uzzīmēt savu biznesa modeli (piemēram, izmantojot *business canvas* metodi), lai saprastu, kas ir trūkstošie posmi, kam pievērst uzmanību. Otrkārt, iesakām izpētīt valsts un pašvaldības uzņēmējdarbības atbalsta iespējas - LIAA un ALTUM piedāvājumu, dažādus biznesa prasmju apmācību pasākumus, pašvaldības atbalsta pasākumus. Ir vērts arī painteresēties, kur atrodas jums tuvākais LIAA biznesa inkubators, kurā iespējams saņemt atbalstu un padomu uzņēmējdarbības uzsākšanai.

10. Kā nepalaist garām svarīgāko, kas notiek sociālās uzņēmējdarbības jomā Latvijā?

Viens no Latvijas sociālās uzņēmējdarbības asociācijas uzdevumiem ir dažādos veidos informēt par nozares aktualitātēm un svarīgākajiem notikumiem, tādēļ iesakām pieteikties mūsu ziņu lapai, kā arī sekot līdzi mūsu Facebook lapas ziņām. Ja vēlaties būt tiešām pirmie, kas uzzina ne vien jaunumus, bet arī nozares iekšējo informāciju, kas nekur citur netiek publicēta, tad noteikti kļūstiet par Asociācijas biedru!

